

- а) залучення курсантів до практичних занять із різними формами фізичної активності (із урахуванням побажань курсантів);
- б) регулярне проведення командних ігор серед курсантів;
- в) організація змагань між групами;
- г) оснащення студентського гуртожитку тренажерами та надання вільного доступу до них.

Отже, сучасне суспільство вимагає від працівників правоохоронних органів достатнього рівня фізичної та психологічної підготовки, формування яких повинна частково брати на себе система освіти. Важливим аспектом є впровадження освітніх програм із формування у курсантів вищих навчальних закладів компетенцій в області здоров'я та його зберігання. У зазначених програмах необхідним є поєднання теоретичного аспекту, який покликаний на формування знань у курсантів в області здорового способу життя та практичного, який в свою чергу буде слугувати засобом формування мотивації у курсантів застосовувати отриманні знання у своєму повсякденному житті.

1. Бойко Ю. С. Формування аксіологічних установок до здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів: дис. .. канд. пед. наук. Умань, 2015. 268 с.
2. Грушко В. С. Основи здорового способу життя для всіх і кожного: навч. посіб. Міністерство освіти України, Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. Тернопіль: СМП «Астон», 1999. 368 с.
3. Сивохоп Я.М. Основні підходи щодо формування навичок здорового способу життя учнівської молоді. Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». № 18. 2010 р. С. 94–98.
4. Сущенко Л. П. Соціальні технології культивування здорового способу життя людини / Запоріж. держ. ун-т. Запоріжжя, 1999. 308 с.

УДК 004.8

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/590-592

Лілія БОБРІШОВА

доктор філософії в галузі права,
завідувач відділення забезпечення
якості освітньої діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЩОДО ПОРУШЕННЯ НОРМ І ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Наразі в Україні зараз майже уся увага прикута до проблеми повномасштабної війни РФ проти України й організації відсічі варварській навалі. Тому українське суспільство і представники державної влади можуть бути дещо відрізані від загальносвітових тенденцій і глобальних проблем. Однією з найяскравіших загальносвітових подій протягом останніх років у царині розвитку технологій та винаходів став вихід на новий якісний рівень можливостей штучного інтелекту. У західних суспільствах, а також у нашому суспільстві, особливо у спільноті здобувачів вищої освіти, викорінилося поняття «чату GPT» та можливостей його використання.

На жаль, часто його використання набуває форм порушення норм та принципів академічної доброчесності, коли здобувачі вищої освіти замість самостійного виконання завдань вдаються до використання штучного інтелекту для генерування текстів курсових, самостійних або індивідуальних завдань, для есе тощо. Серед негативних наслідків можна виділити наступне: здобувачі, по-перше, не зазначають факт використання штучного інтелекту (оскільки якщо науковий проєкт передбачає використання в якості експерименту тощо штучного інтелекту і це зазначене у науковому проєкті, це не є порушенням академічної доброчесності) і видають результати роботи штучного інтелекту як свої; по-друге, найбільш негативним на нашу думку фактором є те, що через застосування під час виконання освітніх завдань можливостей штучного інтелекту для генерування здобувач вищої освіти «працює» не на отримання нових знань і певних навичок, які передбачені самим фактом самостійного виконання завдання, а на отримання гарної оцінки, що в

підсумку призводить до того, що здобувач вищої освіти отримує неякісні освітні послуги і не зможе бути конкурентноздатним на ринку праці за тою спеціальністю, яку він обрав.

Ще однією проблемою, яка виникає внаслідок поширення застосування здобувачами вищої освіти штучного інтелекту, є можливість введення в оману й нівелювання зусиль використання сервісів перевірки оригінальності тексту, які підписали меморандум з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Таким чином уся діяльність в закладах вищої освіти щодо перевірки текстів наукових проєктів здобувачів вищої освіти може бути нівельована, оскільки штучний інтелект генерує тексти з такою майстерністю, що зовнішньо їх не відрізнити від текстів, що написані людиною. Водночас, наразі не існує сервісів або послуг від сервісів перевірки оригінальності тексту, які б давали стовідсоткову гарантію, що текст було згенеровано штучним інтелектом. Тому відділи або відділення із забезпечення якості освітньої діяльності або інші підрозділи закладів вищої освіти, які перевіряють оригінальність текстів наукових проєктів здобувачів вищої освіти не зможуть довести факт порушення норм та принципів академічної доброчесності.

Для об'єктивності зауважимо, що для науки водночас застосування штучного інтелекту привносить багато користі. І. Похиленко у своєму дослідженні щодо можливостей застосування у навчанні штучного інтелекту підсумовує, що використання штучного інтелекту в навчальному процесі може стати ключовим інноваційним елементом, який забезпечить учасникам освітнього процесу більші можливості для саморозвитку та сприятиме розкриттю потенціалу [1, с. 401]. Зокрема, С. Толочко, Н. Бордюг та Л. Міронєць зауважують, що використання ШІ в науці забезпечує формування кращих метаданих, індексування на основі запиту користувачів, адаптації академічного тексту власне наукового стилю науково-популярним для популяризації ідей, формування індексів і синонімічних пошукових термінів, проведення міждисциплінарних і міжнародних досліджень тощо [4, с. 28].

Також погоджуємося з авторами, що чинне законодавство не виокремлює види порушення норм і принципів академічної доброчесності, де застосовується штучний інтелект для генерування текстів. Наразі також лише знаходиться на стадії законопроекту Закону України «Про академічну доброчесність» також не містить норм про поняття штучного інтелекту, але у ст. 24 проекту Закону вказано, що академічним плагіатом також є оприлюднення як результатів власної академічної діяльності текстів та/або результатів, сформованих (згенерованих) комп'ютерною програмою в автоматичному режимі, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього [2]. Що у принципі підпадає під поняття застосування штучного інтелекту. Хоча, за логікою самого поняття академічного плагіату, це не зовсім відповідає змісту поняттю академічного плагіату. На нашу думку, використання комп'ютерних програм для генерування текстів варто виділити як окремий вид порушення академічної доброчесності.

Наразі згідно ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту» академічним плагіатом є оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [3]. Тобто плагіатом виступає лише використання результатів інших осіб. Разом із тим, якщо розглядати використання штучного інтелекту у якості методи «кіберспрошеного плагіату», або як його вказали австралійські дослідники М. Джонс та Л. Шерідан, «зворотній переклад», коли здобувачі запускають через програмне забезпечення текст першоджерела, який штучний інтелект видозмінює настільки, щоб сервіси перевірки оригінальності тексту не побачили плагіату, то у Законі України «Про освіту» підходить під це такий вид порушення академічної доброчесності, як фальсифікація (свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень) [3;4, с. 30; 5].

Отже, вважаємо за необхідне зауважити на проблемі відсутності можливості перевірки легальними сервісами текстів на факт їх генерування штучним інтелектом. Що може в подальшому зробити суттєві проблеми для забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі у закладах вищої освіти. Також вважаємо за доцільне виокремлення використання штучного інтелекту для генерування текстів як окремий вид порушення академічної доброчесності і закріплення цього у законодавчих актах.

---

1. Похиленко І. С. До питання про використання штучного інтелекту в навчальному процесі. *Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект : як створити доброчесне освітнє середовище*: збірник есе програми підвищення кваліфікації. Львів ; Торунь, 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів; Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 399- 401.

2. Про академічну доброчесність: проект Закону України від 10392 від 08.01.2024. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43481>.
3. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Толочко С. В., Бордюк Н.С., Міронєць Л.П. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62, Т. 2. С. 25-32.
5. Jones M., Sheridan L. Back translation: an emerging sophisticated cyber strategy to subvert advances in 'digital age' plagiarism detection and prevention. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2015. № 40 (5). Pp. 712–724. URL : <https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1522&context=buspapers>.

УДК 37.018.43

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/592-594

Ольга ГОРІНА

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Проблема соціально-психологічної адаптації першокурсників до дистанційного навчання є предметом досліджень як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Студентське життя – унікальне: вибір професії, доросле життя, самостійне пізнання світу, цікаві знайомства, однак в плани молоді внесли коригування повідомлення про небезпеку та загрозу життю, постійні звуки сирен, пошуки укриттів.

Російсько-українська війна, після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року рф, психологічно травмувала все населення, особливо дітей та молодь, які були свідками окупації південно-східних областей України, виїжджали через ворожі блокпости, втрачали рідних, близьких, знайомих, звичні умови життя, стабільні життєві цінності, тощо.

«Травмовані війною... Так сьогодні говоримо про тих, хто є свідками воєнних злочинів, що коять російські війська з часу агресивного нападу рф на Україну. Війна стала психотравмою для мільйонів наших громадян, серед яких десятки тисяч – діти і підлітки, які перебували й досі перебувають у зоні бойових дій. ЗМІ, соціальні мережі заповнили історії про розтрощені домівки, гвалтування, катування, викрадення, примусову депортацію, важкі поранення, вбивства мирних громадян України, серед яких найбільш беззахисними є діти» [1].

Досліджуючи особливості психологічних травм війни та шляхи подолання в населення, О. Туриніна визначає фактори, які можуть впливати на виникнення психологічних травм під час війни. По-перше, насильство є одним з основних акторів, що впливають на виникнення психологічних травм як військових так і цивільних осіб. Воєнні конфлікти пов'язані з насильством, стріляниною, вибухами... Все це викликає відчуття страху, тривоги, депресії у людей, що пережили такі ситуації. По-друге, втрата близької людини є іншим фактором, що може викликати психологічну травму під час війни. Втрата родичів, друзів, колег під час конфліктів, викликає важкі емоції, такі як горе, відчай... По-третє, відсутність безпеки та стабільності є іншим фактором, що може викликати психологічну травму як військовим так і цивільним особам. Під час війни нестабільні умови викликають відчуття страху та тривоги [4. с. 211].

Більшість науковців-дослідників роблять узагальнення даної проблеми і констатують, що «молодь легше приймає нестандартні ситуації і можна припустити, що їм простіше адаптуватися в новому колективі, знайти близьких за духом людей та своє коло спілкування [4. с. 212].

Особливостям розвитку освіти загалом, і системи вищої освіти, зокрема, присвячені